Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J. Телефон: HEnderson 4-0807, 4-0237 Тел. УНС.: HEnderson 4-1016

РІК LXI. Ч. 78. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 1-го КВІТНЯ 1953. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS No. 78. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, APRIL 1, 1953. VOL. LXI

СТРІЛЬНО З ПІДВОДНОГО ЧОВНА ЛЕТИТЬ НА СОТНІ МИЛЬ

Вашингтон. — Команда фльоти урядово проголосила „існування" нового керованого стрільна, побудованого на лад літака, під назвою „Реґулус". Стрільно може бути випущене з підводного судна, з корабля або з прибережної бази і може летіти сотні миль. Його випробовувано ще від 1950 р. і воно находиться тепер у стані продукції на більшу скалю в фабриці літаків Чанс Воґт у місті Даллас, у стейті Тексас. Точного опису діяння Реґулуса не подано, але сказано, що воно надасться для охорони країни, бо коли його випустити з бази, то воно летить самочинно до своєї мети з суперсонічною швидкістю, тобто швидше ніж голос. Його діяння подібне до діяння стрільна „Найк" (грецьке „ніке" — перемога), якого винахід проголошено в п'ятницю минулого тижня. Голос летить зі швидкістю 738 миль на годину, отже Реґулус летить ще швидше. Для його перевоження пристосовано підводне судно „Тунні" з другої світової війни, де додано відповідну платформу. Стрільно Найк надається для полету з наземних баз, отже різниться в будові, хоч має однакову ціль з Реґулусом. Обидва винаходи, проголошені майже водночас, успокоюють побоювання деяких кол, що Америка залишена на ласку напасника з повітря.

Доркін обтинає бюджет на десять мільйонів

Вашингтон. — Департмент праці зкреслив 10,403,000 з федерального бюджету, що його предложив Конґресові президент Гаррі С. Труман за часів його урядування. Республіканські конґресові провідники заповідають, що у витратах на чужинну допомогу можна буде зробити далеко більші ощадності. Секретар праці Мартін П. Доркін явився перед сенатською комісією асиґнування з пропозицією, щоб йому признати $ 321,415,600, на втримання його департаменту в скарбовому році, що починається з 1 липня. Труман призначив був на цей департамент $ 331,818,600. Департамент праці це четвертий департамент, що предкладає президентові Айзенгаверові менші вимоги в бюджеті, ніж були вставлені адміністрацією Трумана. Досі ці ощадності охопили суму $ 417,000,000 з загальної бюджетової суми $ 78,600,000,000 передбаченої Труманом. Сен. Тефт, після конференції з президентом Айзенгавером, заявив, що витрати в бюджеті в програмі чужинної допомоги, передбаченої Труманом на $ 7,500,000,000 можуть бути зменшені.

Гостра контроля праці на випадок нової війни

Ню Йорк. — На випадок мобілізації для наступної війни, потрібна повна контроля людської сили, заявив командир фльоти Джан В. Сіґер, коли виголошував свою лекцію до 400 керівних провідників підприємств і запасових офіцерів на курсі економічної мобілізації, що відбувається в готелі Астор. „Коли б так, напр. в 1955 році прийшла повна мобілізація" — говорив командир „нам була б потрібна робоча сила з 73,400,000 осіб, а вона тепер охоплює 71,900,000 людей, отже нам за два роки забракло б півтора мільйона людей до праці. Ми не маємо тепер резерви робочої сили, бо ми найшлися на дні бочки" — твердив знавець мобілізаційних справ. Серед такого стану треба бути готовим до повної контролі робочої сили як найшвидше. Крім того треба вже тепер перемінити систему відкладання військової служби. Для цивільних робітників потреба буде „замороження" їх посад, що вони їх мають перед проголошенням мобілізації. Така контроля мусить бути переведена місцевими силами, бо не буде часу перевозити робітників з одної околиці в одну — пригадував командир.

Стейтовий Верховний Суд покликає до відповідальности прокуратора

Верховний Суд стейту Ню Джерзі, зміняючи присуд нижчого суду, наказав покликати до судової відповідальности повітового прокуратора повіту Берґен, Волтера Дж. Вінні, за занедбання у 19 випадках притягнути до суду підпільних ґрачів. Він був уже раз покликаний перед суд в 1951 р. одначе вищий суд припинив карне поступування з заввагою, що в обвинуваченні не був точно зясований злочин. Притягнення до суду повітового прокуратора Вінні корениться в підпільнім діянні ватаг таємної гри під опікою Джова Адоніса й Виллі Моретті в повіті Берґен, у прибережній смузі стейту Ню Джерзі. Ця ватага збирала річно 13,500 від 1947-1850, щоб при допомозі таких фондів ударемнити змагання влади, від місцевої поліції починаючи, аж до найвищих чинників у столичнім місті Трентоні. Цю справу виявили в подробицях в серпні 1948 р. повітові детективи на доручення повітового прокуратора Валтера Дж. Вінні генеральному прокураторові Волтерові Д. Ван Райперові, одначе він не починав два роки жадного карного поступування. Не зважаючи на це губернатор стейту Ню Джерзі призначив наново того самого повітового прокуратора на становищі в 1949 р., а генеральний прокуратор Теодор Д. Парсонс підтримав це призначення, заявляючи, що він особисто прослідив справу, одначе не найшов нічого злочинного.

СЕНАТ ОДОБРИВ СТВОРЕННЯ ДЕПАРТАМЕНТУ ДОБРОЧИННОСТИ

Вашингтон. — Сенат одобрив ухвалу комісії і передав Білому Домові до підпису спільну конґресову резолюцію в справі створення окремого департаменту доброчинности, з яким сполучена буде опіка над здоров'ям і над вихованням. Новий департамент буде рівнорядний з іншими департаментами, а на його чолі стоятиме пані Овета Колп Гоббі, яка тепер виконує обов'язки директора Федеральної Аґенції Забезпечення. Вона вже досі брала участь в нарадах кабінету і тому познайомлена з справами, що охоплюють її ресорт. Найбільше праці буде мати новий департамент зі справами суспільного забезпечення. Резолюція в Палаті Репрезентантів була ухвалена 291 голосами проти 85 десять днів тому, а в Сенаті її ухвалено в понеділок голосуванням на око, отже без обчислювання голосів. Новий департамент, як передбачують, буде введений в життя вже в місяці квітні. Звичайно такі справи вимагають 60 днів, щоб їх виконати, тому цей поспіх викликує здивування.

УКК ПІДТРИМАВ РЕЗОЛЮЦІЮ СМИТА В СПРАВІ ДИПЛОМАТИЧНИХ ВЗАЄМИН З УКРАЇНОЮ

Вашингтон. — Український Конґресовий Комітет звернувся окремим листом до всіх членів конґресової комісії закордонних справ, підтримуючи резолюцію конґресмена Лоренса Г. Смита з Висконсин відносно заходів для висилки американського дипломатичного представника до Києва. Повний текст цієї резолюції був надрукований в „Свободі" з 12-го лютого. Голова УККомітету, проф. Лев Добрянський, тепер в своєму листі до членів палатної комісії закордонних справ м. і. пише:

„Як Вам відомо, новий уряд Маленкова видав низку заяв з справі світового миру. На підставі гіркого досвіду тих заяв не можна вважати нічим іншим, як тільки дальшими рухами в контрольованих викрутасах совєтської тактики. Так само в рямках нашої більш динамічної закордонної політики ми не можемо пасивно очікувати будьяких совєтських вчинків, які виправдували б ці мирні слова. Виявляється, що найбільш ефектовним курсом для нас є добір діл, які ми бажаємо виконати, щоб ними закріпити наше передове становище в холодній війні, без уваги на те, чи ці діла будуть виконані, чи ні. Знамениту нагоду для випробування совєтських замірів при допомозі такого курсу користей дає в Палаті Репрезентантів резолюція ч. 58, внесена достойним Лоренсом Г. Смитом з Висконсин. Ця резолюція закликає до встановлення дипломатичних зв'язків з Українською й Білоруською республіками, які визнав наш уряд в Об'єднаних Націях. Український Конґресовий Комітет Америки, який репрезентує один і пів мільйона американців українського походження, цілком підтримує цю вимкову резолюцію. Зокрема в цьому сприятливому моменті він закликає до швидкого обміркування та прийняття цієї резолюції Комітетом Закордонних Справ, що буде рівночасною пробою совєтських замірів та мирним заходом в нашій визвольній політиці. Прийняттям цієї резолюції ми не маємо нічого до втрати, але багато можемо скористати. В цьому відношенні ми звертаємо Вашу увагу на завваги конґресмена Смита, якими попереджено цю резолюцію в Конґресовому Рекорді з 9. лютого (стор. 1003) та на подрібні арґументи в користь тієї резолюції, поміщені в Рекорді з 18-го лютого (стор. A781)..."

Болен зложив присягу, як амбасадор до Москви

Вашингтон. — Чарлз Е. Болен отримав офіційну номінацію, як новий посол ЗДА до Москви. Призначення, пов'язане з заприсяженням, відбулося під час закритої церемонії в державному департаменті, в присутності державного секретаря Дж Доллеса та інших урядовців департаменту. Скромні рямки церемонії, під час якої не було сторонніх осіб, були викликані бажанням якнайшвидше впровадити нового посла в урядування. Ч. Болен задумує відлетіти з ЗДА в найближчу п'ятницю, при чому, разом з ним полетить і його родина, що складається з дружини й трьох дітей. Новий посол затримається на кілька днів у Парижі, після чого він затримається ще в Німеччині. З Німеччини родина Болена відлетить до Москви військовим літаком і прибуде в столицю СССР не пізніше 10 квітня. Переліт з Німеччини до Москви вимагатиме попереднього дозволу російської влади, як про це повідомлено з державного департаменту.

Грецька торговельна фльота не запливатиме до комуністичних портів у Азії

Вашингтон. — Державний Департамент оголосив, що Греція, як шоста за чергою країна, вирішила недопускати свої кораблі до портів у комуністичному Китаю і Кореї. Подібну постанову раніше схвалили ЗДА, Панама, Коста-Ріка, Гондурас і Ліберія. Окрім того, більше як 40 країн дотримуються заклику Об'єднаних Націй стриматися з довозом до комуністичного Китаю важливих з військового погляду (так званих „стратегічних") матеріялів. Про ці справи пригадав кореспондентам під час конференції речник державного департаменту Линколн Вайт, при чому він зазначив, що його інформації не торкаються недавньої заяви сенатора Джозефа МекКарті про те, що цей сенатор намовив грецьких власників кораблів стриматися заїздити до комуністичних портів. Одночасно Л. Вайт повідомив, що Британія впроваджує нові контрольні міри, що обмежуватимуть можливість постачання військових матеріялів до Китаю.

Дюї підписав закон про підвищення комірного в стейті Ню Йорк

Олбані, Н. И. — Новий закон про контролю комірного входить в життя з 1 травня, після того, як його підписав губернатор Дюї. Це дозвіл підвищити мешкальні чинші на 15 відсотків, що стосується цілого мільйона комірників стейту. Підвищення комірного можна буде ввести щойно від 1 травня, одначе інші постанови цього закону входять в життя вже з 1 квітня. Контроля триватиме два роки. Підвишка на 15 відсотків рахується від висоти комірного, плаченого 1 березня 1943 р. Окремі постанови управильнюють підвишку комірного для таких домовласників, що мають менше ніж чотири доми, або на випадок, коли мешкання було винаймлене рік перед діянням нового закону.

Університетська свобода виключає приналежність до комуністичної партії

Ню Йорк. — Товариство Американських Університетів винесло резолюцію, що професори університетів повинні мати забезпечену повну свободу, одначе ця свобода не може охоплювати членства в комуністичній партії. Товариство очолює д-р Гаролд В. Дод, президент університету Прінстон. Воно охоплює 37 провідних наукових американських і канадських установ і користується повагою при висловлюванні засад університетської політики. Заки товариство проголосило теперішню засаду, її керівники присвятили пів року часу до вивчення відношення комунізму до свободи людини і наукових установ. У проголошеній опінії сказано, що товариство з жалем мусить ствердити, що російський комунізм це міжнародна змова, яка має на меті знищити всі вільні установи, включаючи й університети. Отже з одного боку товариство засуджує підривні діяння комунізму й інші форми тоталітаризму, а з другого боку обороняє академічну свободу, як „свобідне підприємство", потрібне есенціонально до умового й економічного поступу.

ЧЕРВОНИЙ КИТАЙ ВІДСТУПАЄ ВІД ДОМАГАННЯ ПРИМУСОВОЇ РЕПАТРІЯЦІЇ ПОЛОНЕНИХ

ЗНОВУ „РУХ" В ПАНМУНДЖОМ

Історичне „шатро перемир'я" в Панмунджом в Кореї, де знову починається „рух", у зв'язку з прийняттям комуністами альянтської пропозиції на виміну хворих і поранених полонених три дні тому, та останньою заявою комуно-китайського прем'єра відносно комуністичної готовости „поробити заходи для полагодження суперечностей" відносно репатріяції усіх полонених.

Токіо. — Комуно-китайський прем'єр і міністр закордонних справ Чу-Ен-ляї виголосив вчора через радіо промову, пропонуючи переломити „мертву точку" в переговорах щодо перемир'я в Кореї в той спосіб, щоб усі полонені, які відмовляються від репатріяції до своїх власних країн, були поставлені в „невтральний стан". Тим самим він, виходило б, погодився на довго оспорюване домагання Об'єднаних Націй, щоб усі полонені в Кореї мали право вільного вибору та щоб тільки ті були репатріовані, які самі собі того бажають. Досі комуністи обстоювали своє домагання примусової репатріяції всіх полонених, без уваги на те, чи вони собі того бажають чи ні. Над цією проблемою в жовтні минулого року розбились переговори в Панмунджом в справі перемир'я. Негайно після промови Чу Ен-ляї, ген. Марк Кларк, альянтський головний командант на Далекому Сході, який тількищо повернувся з відвідин в Індо-Китаї, на Філіпінах і Формозі, заявив, що він „з великим заінтересуванням" прочитав про нове комуно-китайське становище в справі полонених та що це становище буде розглянене з найбільшою увагою, як тільки воно буде передане в офіційній формі. Вже раніше — комуністи погодились на альянтську пропозицію щодо негайної виміни хворих і ранених полонених, пропонуючи рівночасно відновлення переговорів в Панмунджом в справі перемир'я. Ген. Кларк відповів, що альянти погодяться на продовжування переговорів, якщо червоні вже при виміні ранених і хворих полонених приймуть альянтський принцип виміни полонених тільки на добровільній базі. Говорячи про комуністичну згоду на виміну хворих полонених, Чу Ен-ляї додав, що на думку комуно-китайського й північно-корейського урядів „уже назрів час для полагодження цілої проблеми воєннополонених, з метою припинення воєнних дій в Кореї та заключення договору про перемир'я. Він теж зменшив альянтські побоювання, що виміну хворих полонених комуністи можуть узалежнити від альянтської згоди на відновлення переговорів, заявляючи, що справа дальших переговорів буде розглянена після задовільного полагодження справи виміни хворих і ранених. Відносно загального становища в справі репатріяції полонених Чу Ен-ляї заявив: „Для досягнення перемир'я... Демократична Китайська Народна Республіка й Корейська Демократична Народна Республіка пропонують, щоб обидві сторони, які беруть участь в переговорах, після заключення перемир'я, поробили заходи для негайної репатріяції всіх тих полонених, які домагаються репатріяції, а тих полонених, які останутся, — поставили в невтральний стан — запевняючи в той спосіб справедливу розв'язку проблеми їхньої репатріяції..." — Власне те саме пропонувала прийнята Об'єднаними Націями індійська резолюція, яку комуністи відкинули.

Америка ставиться з недовір'ям до зміни китайського становища

Вашингтон. — Представник державного департаменту висловив виразне недовір'я до зміни комуно-китайського становища в справі репатріяції полонених, але рівночасно заявив, що нова комуністична пропозиція „заслуговує на увагу". Звертається увагу на факт, що комуно-китайський прем'єр Чу Ен-ляї, який видвигнув нову пропозицію, маркуючи нею зміну комуністичного становища в справі репатріяції полонених, тількищо повернувся з Москви. Зміну комуністичного становища в справі полонених — зв'язується з низкою інших фактів та подій після смерти Сталіна, що вказують на намагання Москви добитись бодай хвилевого відпруження поза кордонами Совєтського Союзу. До інших подій, які вказували б на таке намагання Москви, зараховується м. ін. попередню комуністичну згоду на виміну хворих і ранених полонених; пропозицію совєтського команданта в Берліні на обговорення з британцями засобів, які виключили б авіяційні випадки над Німеччиною; заяву совєтського міністра закордонних справ Молотова, що він намагатиметься призвести до репатріяції британських і французьких цивільних інтернованих в Північній Кореї; полегшення совєтських подорожних обмежень в Берліні, як теж заяви нового диктатора в Кремлі, Георгія Маленкова, про можливість мирного полагодження спірних проблем між Совєтським Союзом і західним світом. Впродовж цілого часу після смерти Сталіна державний департамент дістає багато повідомлень про те, що нові совєтські володарі мають тепер стільки важких внутрішніх проблем, що вони готові піти на деякі уступки, щоб добитись злагіднення міжнародного напруження. Це, очевидно, тільки збільшує недовір'я до них, бо немає жадної запоруки, що вони, розправившись з внутрішніми трудностями, не продовжатимуть зовнішньої аґресії з ще більшою силою. — Так само допускається можливість, що Москва хоче розв'язати собі руки та звільнитись від безвиглядної війни в Кореї, щоб могти з повною силою почати нову аґресію в іншому місці, де сподіється більших користей. Далеко прихильніший відгомін викликали нові пропозиції червоних в Лондоні та в Об'єднаних Націях.

120,000 англійців вшанували королеву Марію

Лондон. — У вівторок рано закрили двері до Вестмінстерської залі, в якій лежить тіло покійної англійської королеви-вдови Марії. 120,000 англійців вшанували королеву Марію, пройшовши повз її труну. При труні були також діти та внуки покійної, а з закордонних монархів грецька королева Фрідеріка, шведський князь Бертіль і коронний принц Швеції Оляф. Крім повищих приїхали на похорон ще такі монархи: голляндська королева Юліянна, — бельгійський король Бодуен і князь Фелікс із Люксембурґу. Прибув до Лондону також бувший італійський король Умберто, та бувший югославський король Павло з дружиною, князь Чула з Сіяму та князь Бруншвіку. Похоронна Богослужба в катедрі св. Павла буде передавана через телевізію, а похоронна церемонія з каплиці св. Юрія у Віндзорі буде передавана через радіо.

Бувший реґент Єгипту засуджений до досмертної в'язниці

Каїро. — 30 березня єгипетський суд судив 11 бувших військових старшин та три цивільні особи за те, що вони належали до змови, яка задумувала скинути теперішній єгипетський уряд. Між засудженими військовиками находиться і полковник Рашад Мегана, що деякий час був реґентом після виїзду закордон короля Фарука. Полковника Мегану засудили до досмертної в'язниці, а інші військовики дістали від 15 років в'язниці до звільнення з армії. Один цивільний лікар дістав 10 років, а два правники по два роки тюрми. „В інтересі безпеки" не вільно було підсудним мати оборонців-правників, і тому мусів бути однодушний засуд. Також не подавали до публічного відома імен свідків, крім тих, що сиділи на лаві обвинувачених.

Альянти відбили нові атаки червоних в Кореї

Токіо. — Альянтські війська відбили вчора дві нові запеклі атаки червоних на східньому й західньому секторах корейського фронту, завдаючи ворогові нових великих втрат. На східній ділянці фронту розправились з комуністичною атакою південно-корейські частини, тоді, коли на західньому секторі відбили нові комуністичні атаки відділи американської морської піхоти, задержуючи в своїх руках та закріплюючи свої позиції на стратегічній горі „Веґас", яка впродовж минулого тижня три рази змінювала своїх господарів. Сніговії над Північною Кореєю зменшили дещо акцію альянтської авіяції, але не перервали її. Альянтські боєві літаки, що охороняли акцію бомбардувальників, збили вчора ще один ворожий МІҐ, збільшуючи втрати ворожої авіяції — впродовж місяця березня до 33 літаків збитих, 8 правдоподібно збитих та 32 пошкоджених.

Югославія затримує комуністичну систему колгоспів

Београд, Югославія. — У зв'язку з деякими полегшами для югославських селян, зачали були думати, що Тіто залишає комуністичну сільську політику колективної господарки. 30 березня в урядовім часописі „Борба" появилося розпорядження, яке стверджує, що теперішня югославська влада зовсім не думає залишити колективну сільську господарку, а полегші селянам відносяться тільки до цього, що не буде примусовости при належанні до колгоспів. Цю примусовість скасували тільки тому, щоб підвищити сільсько господарську продукцію. Одночасно заступник прем'єра Кардель заявляє у своїй статті, що уряд зовсім не думає відірвати сільсько господарську продукцію від „соціялістичних напрямних нашої господарки". В Югославії існують 4,821 колективних фарм, які займають 19.6% орної землі, і на яких працює коло 18% сільського населення. Коли більшість членів колгоспу заявиться за приватною господаркою, тоді розв'яжуть цей колгосп, і селяни дістануть назад свою землю, або, коли це буде неможливе, відповідно вартісну іншу господарку.

ІТАЛІЙСЬКА ПОЛІЦІЯ ПРИПИНИЛА КОМУНІСТИЧНІ ЗАВОРУШЕННЯ

Рим. — Сильні відділи італійської поліції й карабінерів, озброєні до зубів та майже в повному воєнному виряді, включно з танками, розбили вчора вже в зародку всі намагання сильної комуністичної п'ятої колони влаштувати в цілій країні страйки, демонстрації та заворушення проти ухваленого сенатом запропонованого урядом нового виборчого закону. На знак протесту комуністи були проголосили одноденний генеральний страйк, але ані зі страйку, ані з демонстрацій нічого не вийшло, тільки компромітація для комуністів. До вуличних демонстрацій недопустила поліція, а закликів до страйку не послухала величезна більшість самих робітників, які воліли продовжувати свою нормальну працю. Тільки в поодиноких випадках приходило до незначних інцидентів. Комуністи намагались демонструвати й протестувати проти нового виборчого закону, який дає велику перевагу коаліційним центральним партіям. Комуністи намагались недопустити вже до ухвалення того закону, починаючи від бійки в сенаті, Тепер вони пробують демонструвати, щоб тим змусити президента республіки відмовитись від підпису того закону.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На пів року	5.25	Three months	2.75
В Джерзі Сити і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	6.50	Six months	6.50
На три місяці	3.50	Three months	3.50
Число з суботи (з англійською частиною.		Saturday's issue (The Ukrainian Weekly, English language suppl.)	
На рік	$ 3.00	One year	$ 3.00
На пів року	2.00	Six months	2.00

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

КРЕМЛІВСЬКА „АМНЕСТІЯ"

Як вступає в монархіях на престіл новий король, то це получене звичайно з урочистостями, а теж і з амнестіями. В слід за тим „буржуазним звичаєм" пішов тепер і Кремль з нагоди зміни на диктаторськім кріслі. Теж і він проголосив амнестію, яку тепер широко роз'яснює комуністична пропаганда, в Америці й в світі.

Як читати коментарі американської преси про цю подію, то можна завважити велику обережність в підході до цеї справи. Це добре, бо від коли Маленков прийшов до влади, раз-у-раз маємо справу з такими кроками Кремля, які вказували б, що по смерті Сталіна зайшли якісь зміни на краще, що настав якийсь новий курс у відношенні до Заходу, а в першу чергу в відношенні до Англії, а теж і Америки.

Цей курс не є на ділі нічим іншим, а тільки продовжуваною Кремлем „мировою офензивою". Тому теж він не повинен би бути ніякою несподіванкою. Зміна є, але це зміна тільки тактики. Тому те, що заперечувано Кремлем роками, сьогодні представляється в іншому світлі, як от, наприклад, хто саме переміг Гітлера. Совєтське радіо говорить тепер про „спільну" перемогу над Гітлером, а не про перемогу виключно совєтських збройних сил, як це досі голошено. З цього прикладу, як й інших, як справа виміни хворих і ранених полонених чи відновлення переговорів в Панмунджом, треба заключати, що якась „зміна" в Кремлі настала, але тільки тактична. „Зміна", про яку мова в відношенні Совєтів до Заходу, може бути тільки зміною тактики, а не якоюсь зміною загальної політичної лінії Кремля. Чим та „зміна" подиктована, певно не знаємо. Можемо тільки припускати, що новий диктатор не чується таким сильним на Кремлі, як ним почував себе Сталін. Не почуваються сильними і ті, що найближче диктатора.

Треба отже Кремлеві „попускати", як внутрі, так і назовні. В самій країні треба дурити підвладних рабів, що влада тепер ще сильніша й більш сконсолідована, як була за Сталіна, а населення ще вірніше, як було давніше. Доказ цього — „амнестія". Виглядало б, що з неї мали б скористати десятки тисяч в'язнів. На десятки мільйонів ув'язнених і запроторених до таборів невільничої праці це мале число, бо враховані тут теж ті, проти яких ведеться слідство. Але як би в Совєтах полегшало хоч десяткам тисяч невинних людей, то й це можна б вважати поступом. Але на це нема надії! Бо хто ж це ті „злочинці", що їх засудили тільки на п'ять років чи на ще коротшу тюрму? Як добре вчитатись в совєтську „амнестію", то тими злочинцями будуть головно самі партійці, що обкрадали громадське добро та яких нечесні діла не можна було закрити. Отже треба було судити і покарати. „Контрреволюційні вчинки" цілковито не входять в кремлівську „амнестію". Отже для цього, що в культурних країнах стоїть в амнестіях на першому місці, в совєтській „амнестії" взагалі нема місця. До того, що не є в Совєтах „контрреволюцією"? Та ж десятки мільйонів, що мучаться в Сибіру чи різних таборах смерти, це саме ті нещасні люди, що їм закинуто „політичні" провини, „контрреволюційну діяльність". За це їх призначено на повільну смерть в таборах примусової праці на підставі рішень суду, або й без них. Як нам виглядає, з „амнестії" скористають тільки комуністи, бувші партійці, справжні злочинці, яких покарано тільки для ока в'язницею до п'яти років, чи проти яких щойно ведеться слідство. Тепер їх приймуть цілком певно наново в партію і дадуть їм можливість „повороту до чесного, робітничого життя", як це сказано в „амнестії". Дійсно чесні й порядні люди не матимуть щастя з цею „амнестією". Для них вона буде нічим іншим, а тільки ще одним кремлівським ошуканством, яке може баламутити хіба тільки людей на Заході, що, мовляв, в Совєтах влада починає бути людянішою, що там настала зміна.

Далекий Схід знову на першому пляні

Проблема оборони Далекого Сходу перед комуністичною аґресією знову виступила на перший плян у зв'язку з деякими останніми подіями. До цих подій треба зараховувати насамперед: наглу комуністичну згоду на альянтську пропозицію щодо виміни хворих і ранених полонених в Кореї та рівночасно власна комуністична пропозиція на відновлення нарад в Панмуджом в справі перемир'я; спільну пересторогу американського й французького урядів, з нагоди побуту французького прем'єра у Вашинґтоні, що будь-яка нова комуністична аґресія чи порушення евентуального перемир'я в Кореї мало б „найбільш серйозні наслідки"; та вкінці рішення уряду Бурми зрезиґнувати з дальшої американської допомоги на знак протесту проти американської допомоги національно-китайським військам.

Своєю відповіддю та пропозицією в Кореї комуністи викликали в альянтських політичних і військових колах цілком оправдані підозріння й припущення. Альянти, як відомо, ще в дні 22-го лютого ц. р. передали через свого зв'язкового в Панмунджом пропозицію на виміну хворих і ранених полонених. Це звичайна процедура, яка часто досі практикувалася між воюючими сторонами на підставі Женевської конвенції та без будь-якого впливу на загальну політику. Комуністи прийняли цю пропозицію, але рівночасно видвигнули свою щодо негайного відновлення перерваних в жовтні минулого року переговорів в Панмуджом в справі перемир'я, не даючи рівночасно жадних вияснень, які виправдували б таке відновлення переговорів. У зв'язку з цим видвигається найрізноманітніші спекуляції щодо дальших замірів комуністів, що вже це самим дає комуністам нову зброю в холодній війні. Альянти, як це виходить з дотеперішніх повідомлень, рішені розглянути обидві справи індивідуально, що, правдоподібно, означатиме згоду на негайну виміну хворих полонених, з рівночасним домаганням дальших вияснень щодо передумов, на підставі яких переговори мали б бути відновлені.

Посередній зв'язок з цим може мати й спільна заява представників американського й французького урядів з пересторогою для комуністів. Становище альянтів щодо комуністичних пропозицій в Кореї, як і ця заява виявляють, що західні уряди з одного боку можуть мати спеціяльні інформації щодо дальших замірів червоних, а з другого боку доказує, що З'єдинені Держави трактують тепер оборону Далекого Сходу як цілість та в найширшому маштабі, а не територіяльно. Інтересна в цій пересторозі фраза про евентуальність використання комуністичних військ з Кореї на інших фронтах, якщо б в самій Кореї прийшло до перемир'я. Відомо, що перед цими подіями ген. Марк Кларк, американський головний командант на Далекому Сході, відвідав Індо-Китай, Філіппіни та Формозу й відбув там низку нарад з найвищими політичними й військовими представниками.

Між загальними політичними спекуляціями на тлі останніх подій є теж здогад, що тут свою ролю грає попереднє рішення президента Айзенгавера, щоб дати вільну руку національно-китайським військам Чан Кай-ші на Формозі. У зв'язку з цим рішенням виникли припущення, що Чан Кай-ші, при відповідній матеріяльній допомозі з Америки, вже в передбаченому часі буде готовий до десанту на китайський суходіл. Очевидно, що тоді червоним не було б легко воювати на двох фронтах.

З цим до деякої міри може бути зв'язане теж рішення уряду Бурми щодо американської допомоги. Бурма, як теж Індія, Індонезія та деякі інші азійські країни були й залишились під постійною загрозою з боку комуністів і під цією загрозою вони намагаються вести цілком помилкову політику „невтральности", не здаючи собі справи з характеру комуністичної загрози. В останньому Бурма мала багато клопотів з національно-китайськими партизанами, що перейшли з Китаю на територію Бурми й з неї ведуть свою акцію проти комуністів. Очевидно, що теперішнє рішення Бурми щодо американської допомоги виглядає на рішення того нерозумного хлопця, який хотів, щоб „на злість його бабці" йому вухо відмерзло. Все ж таки воно є характерне для цілого комплексу далеко-східньої політики, яка тепер, з приходом весни, виявляє багато нових можливостей розвитку, що вже в найближчому часі можуть проявитись не тільки політично - дипломатичною акцією, але й деякими „конкретнішими" ділами.

Микола Барвінський

Люди в шовках і люди в лахмітті

Сьогодні населення Совєтського Союзу поділяється на три стани: — це робітництво, селянство і інтеліґенція. Всі вони перебувають в стані поневолення, бо однаково примушені працювати на совєтську владу: — робітник біля станка, селянин на полі, або фармі (колгосп) примушений виробляти трудодні, а інтеліґенція мусить працювати за фахом в бюрі. Яка кількість годин праці? Юридично існує вісім годин праці на день, а фактично робітникові приходиться, щоб виконати непосильно-високу норму, працювати 10, 12, а навіть і 14 годин на день. У совєтів праця понад норму не оплачується. Праця інтеліґента ніби має теж 8 годин, але, щоб виконати свою денну працю, він мусить переводити роботу протягом 12 і навіть 14 годин. Селянин-колгоспник не має визначених годин, а працює скільки влізе, виробляючи трудодні, які теж з'являються свого роду нормою праці.

Є ще дуже незначний за кількістю прошарок людей, що не вкладається в три згадані стани. Ці люди в СССР перебувають в окремому привілейованому стані — це, так звана, комуністична аристократія, або „совбуржуазія". До них належать директори різних установ, вищі урядовці різних міністерств, чи як раніш звалися наркомати, як і самі міністри, вищий склад совєтського офіцерства, а також і деякі з дуже заслужених письменників, артистів і вчених. Вся ця совєтська еліта одержує дуже велику оплату, часами навіть казково велику.

Рівність між людьми, якої на початку совєти нібито дотримувалися, нині зовсім відкинута. Так в книжках, де трактується совєтське робітниче законодавство одверто зазначається — „рівність є буржуазний „предразсудок", що „вигаданий на заході", або „вимоги рівности є найгірший ворог соціялізму". Навіть відомий у совєтів знавець Марксизму совєтський академік Мітін одверто зазначає: „Соціялізм — це нерівність".

Тож робітник на фабриці, що працює коло станка, отримує на місяць 400-500 рублів, а партійний директор фабрики на місяць одержує до 10,000 рублів. Робітник совхозу (державне сільськогосподарське підприємство) на місяць отримує 300 рублів, а партійний директор совхозу на місяць отримує 1,500 — 2,000 і більше. Селянин-колгоспник, після виконання колгоспом всіх державних податків як натурою так і грішми, одержує дуже мізерну оплату на трудодень, — в перерахуванні на гроші все це разом дає не більше як 200 руб. на місяць. Рядовий працівник інтеліґентної праці в отриманні місячної оплати мало чим відрізняється від робітника на фабриці і заводі, а інколи навіть одержує й меншу місячну оплату.

А одночасово, вартість прожиття обходиться дуже дорого. Ми тільки нагадаємо, що зі слів делеґатки на московську, так звану, Міжнародну Економічну Конференцію в 1952 р., Вініфред Дрейсон, старе жіноче вбрання в Москві в 1952 році коштувало 400 рублів, а старий чоловічий костюм там же в Москві коштував 1,000 рублів, а новий костюм — 2,000 рублів. Взуття чоловіче 400, 500 і 700 рублів. Це такі ціни в Москві. Очевидно, що на провінції ціни на згадані речі ще більші. Ціни на продукти споживання теж непомірно високі. Отже основна маса людей під совєтами бідує.

Але Кремль має невеличкий відсоток людей, яких оплачує дуже високо. Для прикладу наводимо свідчення американського журналіста Скотт, який побував в Совєтів і оповідає казкові речі. За свідченням згаданого журналіста, директор заводу в Магнітогорску живе в будинку з 14 кімнат. В цьому будинку є окрема більярдна й музична кімната і окремо кімната для дитячих забав. При будинку є парк з прирученими звірятами. Будинок цей з меблями обійшовся заводові 250 тисяч рублів. Завод за свій рахунок утримує для директора автомобіль, прислугу і взагалі робить витрати на все по хатньому господарству аж до посуду й білизни включно. Цей директор отримує високу місячну платню.

Крім цього, для подібних привілейованих людей існують окремі закриті розпридільники, де звичайний робітник, селянин і інтеліґент не може купувати. Це щось як було за німецько-гітлерівської окупації, коли на крамницях було написано „тільки для німців". А французький журналіст Андре Пьєр зазначає, що коли він був в 1947 році в СССР, то бачив, що в Москві в багатому ресторані сталінські буржуї за вечір витрачали сотки рублів і одночасово там в підземці стояли люди обідрані з простягнутою рукою за милостинею. В ресторанах в Москві для комуністичної верхівки один обід коштує 150-200 рублів. Є крамниці в Москві, де можна купити різні делікатеси по самих дорогих цінах, як одна пляшка вина за 100 рублів.

Маршал Жуков в 1952 році одержував на місяць 83 тисячі рублів, балерина Уланова 8,300 на місяць. Алексєй Толстой за фільм „Петр Великий" одержав 3 (три) мільйони рублів, а тенор Козловський за один виступ, яким потішає привілейованих сталінських вибранців, одержує 15,000 рублів.

Порівняйте з оплатою — колгоспник на місяць одержує 200 рублів, а робітник і рядовий інтеліґент 400-500-700 рублів. Разюча різниця. У Совєтів немає й не може бути людини, що має вільну професію. Всі на праці у совєтської влади.

Постає питання, що уявляє з себе сучасна московська імперія як система народнього господарства? Зі всього, що там твориться, ми могли б сказати, що панує там капіталістична система. Для прикладу наводимо повідомлення, що було надруковане 4 лютого цього року в часописі „Радянська Україна", де подається така цікава відомість, що в колгоспі ім. Сталіна Емільчинського району на Житомирщині до виплати членам ланки льонарок в 1952 році нараховано 176,780 рублів. Колгосп же цей за здану продукцію льону державі одержав понад 692,000 руб. Держава забрала собі 516,840 рублів. Треба мати ще на увазі, що совєтська влада забирає від колгоспу продукти по страшенно низьких цінах, а сама збуває цей же крам як на сторону, так і самим продуцентам цього продукту по дуже високих цінах. До розподілу в згаданому колгоспі виділено було з одержаних від держави грошей всього 25,5%, а собі взяла держава 74,5%. Отже до цих 74,5% входить те, що за Карлом Марксом зветься, і на що так часто посилаються комуністи „додаткова вартість".

Коли ми звернемося за поясненням цього до большевицького вчителя Карла Маркса, то в томі другого видання 1936 р. сторінки 218-219, в розділі — „Теорія прибавочной стоімості" (теорія „додаткової вартости") читаємо: „Мета капіталістичного виробництва — творити якнайбільше додаткової вартости, або максимума додаткового продукту з мінімумом авансового капіталу; оскільки цей результат не досягається надмірною працею робітників, виникає тенденція капіталу, що намагається виробити даний продукт з можливо меншою затратою, — в стремлінні зберегти робітничу силу і витрати... Самі робітники уявляються при такому розумінні тим, чим вони дійсно є в капіталістичному виробництві, — тільки засобами виробництва, а не самоціллю і не ціллю виробництва".

З наведеного прикладу з ланкою льонарок виявляється, що большевики забирають у робітників, як зазначає їх вчитель К. Маркс, максимум „додаткової вартости", правда вони це звуть не „додатковою вартістю", а „соціалістеческім накоплєнієм" („соціялістичне нагромадження"), але суть та ж сама. Далі у большевиків встановлена експлуатація робітників і селян через заведення так званої стахановщини і визначення для робітника високих норм виробітку, щоб, як зазначає той же К. Маркс, виробити продукт з можливо меншою затратою. Самі робітники й селяни у совєтів, за їх вчителем Марксом, є тим, чим вони дійсно є в капіталістичному виробництві — тільки засобами виробництва, а не самоціллю. Отже за Марксом виявляється, що у совєтів панує капіталізм з викритою Марксом „додатковою вартістю", бо є в наявности капіталіст в особі комуністичної влади і є робітник і селянин-колгоспник, які нічого не мають крім своїх робочих рук, яких так безсоромно й одверто експлуатує капіталіст — совєтсько-комуністична влада. Маючи у себе от цю додаткову вартість, совєти й можуть готуватися до війни, а робітник, селянин-колгоспник і робітник інтеліґентної праці недоживлюються, а тому часто пухне від голоду й ходить в лахмітті.

(Закінчення на стор. 3-тій)

Коти в парляменті

(Лондон) — Саме в днях, коли в Англії гостював маршал Тіто, 18 березня в парляменті відбулося обговорення фінансової допомоги для Югославії. Виглядає на таке, що окрім 78 мільйонів долярів з Америки та коло 3 мільйонів фунтів від Франції, Югославія одержить ще 4½ мільйони фунтів від Великої Британії, як допомогу на господарську відбудову.

Під час обговорення цісї справи в парляменті посол Филипс Прайс похвалив Югославію, країну, що має „упертий характер і сильне чуття незалежности". Бувший співробітник міністра закордонних справ Е. Бевіна, посол Мек Ніл, у своїй промові висловив жаль, що „політичний клімат" Югославії не дозволяє цій країні ужити більше своїх засобів на господарський розвиток ніж на оборону. З цього можемо зрозуміти, що кредити-допомога, які одержує Югославія з Англії призначені в великій мірі на оборону проти совєтської Росії.

Того самого дня в парляменті відбулася гумористична дискусія — про котів. Це належить до характеру народу і до традиції англійського парляменту, що ця стародавня установа не цурається гумору: цим нерви політиків, змучених постійною працею, відпружуються. Може цим пояснюється, що в старовину при королівських дворах були спеціялісти-блазні, які мали завдання своїми дотепами розвеселяти монарха та його міністрів.

Дискусію про котів почав посол Орр, запитом, які суми витрачає уряд на котів, приписаних до поштових урядів для ловлення мишей. Заступник головного директора пошт Гепменс відповів на це питання в гумористичному тоні, що викликав вибух сміху між послами:

„Я боюся, що є певного роду індустріяльний хаос в котячому світі поштової дирекції. Допомоги є різні в різних місцевостях згідно з виявленою активністю котів та іншими чинниками. Ці слуги держави є часто ненадійні, вередливі при виконні своїх повинностей і схильні до довгочасної неприсутности".

Промовець далі зазначив, що закиди, нібито коти в поштових установах Північної Ірляндії мають меншу платню, безпідставні:

„В Північній Ірляндії нема ніяких поштових котів. Поза котами в головних поштах, які одержали спеціяльну допомогу тому кілька років, мабуть задля престижу, від липня 1918 р. тут є незмінні платні для котів, але нема ніяких нарікань".

Посол Орр запитав, при голоснім сміху членів парляменту, що дістся, коли кішка має кошенята:

„Чи є тоді плати на допомогу родині?"

Заступник головного директора пошт відповів:

„На жаль, нема ніяких допомог на родини, але головні начальники пошт мають повну волю рішати про додаток на материнство".

Посолка, панна Ворд, запитала теж в гумористичному тоні, чи дасться рівна платня котам і кішкам. Під загальний сміх Геммеис відповів, що рівна платня визнана для котів і кішок, в засаді і на практиці.

Посол Орр закінчив цю веселу дискусію заявою, що відповіді представника уряду його не задовольняють і що він пропонує справу відкласти на пізніше обговорення...

Думаю, що наші українці, в подібній ситуації, навіть при дискусії про котів, могли б „подерти котів". Ми занадто „поважні"...

П. А.

Олександер Домбровський

ТЕОФІЛЬ КОСТРУБА

Дня 6 березня цього року минуло десять років, як у могилі на Личаківському кладовищі, в столиці Західної України, спочили тлінні останки отця Теофіля Коструби. Відійшов від нас молодий історик великого наукового розмаху, теолог і містик виїмково високого контемпляційного характеру, незвичайно талановитий публіцист, взагалі учений-філософ, що думав категоріями глибоких історичних і теологічних проблем. Історик не типу причинкарів, компіляторів, або таких, що замітають передпокої чужих наук, систем, а самостійний, оригінальний синтетик, що творить історичну синтезу на ідеологічній базі та працює для пізнання наукової правди. Незвичайно висока інтелігенція, феноменальна майже пам'ять і подивугідна аж до цілковитого самозаперечення працьовитість позволили йому вже в дуже молодому віці стати твердою стопою на шляху науки, а кришталевий характер, заправлюваний покійним щораз то більше до високих християнських чеснот, ішов у парі з науковим ростом. Наслідки цісї мозольної праці над собою були надзвичайні: о. Теофіль Коструба в останніх роках свого трудящого життя виріс дослівно на велетня духа, на Людину направду з великої літери, хоч відійшов від нас у тридцятшостому році життя. До яких вершин духа й знання був би дійшов покійний, коли б дожив до старшого віку й витривав у тій святості, в якій перебував!

Маючи щастя належати до тісного гуртка друзів Т. Коструби та перебувши в минулому разом з покійним нераз цілі години на розмові, ми постараємся подати деякі моменти з його життя. Хай той скромний жмуток споминів причиниться до вшанування його світлої пам'яті та послужить бодай в мініятюрі матеріялом до біографії й характеристики історика Т. Коструби, якому належиться гідне місце на сторінках української історіографії.

З покійним познайомився я при кінці 1935 р. Під час одного з викладів проф. Ст. Закшевського я звернув увагу на особливу людину. Уже після викладу, коли ця людина встала, я мав змогу краще їй приглянутися. Це був мужчина високого росту й астенічної будови, з високим чолом, досить довгим волоссям, чорною бородою та окулярами. Все це робило його на перший погляд старомодним і відрізняло дуже від убраних „на останній ґудзик" студентів. Завважувши, що ця людина розмовляє з одним нашим, особисто знаним мені студентом, до якого я саме мав діло, я приступив і завважив, що розмова між ними ведеться українською мовою. Ми познайомилися і, на моє здивування, колеґа попрощав майже таки зразу нас обох. Я остався в товаристві з незнайомим, завелася розмова, в наслідок якої мої перші упередження розвіялися дуже швидко. М'яко-милий голос нового знайомого, відчуття в кожному його русі й слові непересічно високої культури й заразом якась щира безпосередність — все це дивно поділало на мене. Ми вийшли з університетського будинку, перейшли шмат дороги й наші шляхи розходилися. Треба було прощатися, але до того я не мав найменшої охоти. Довідавшися, де я живу, мій новий знайомий завважив: Але ж нам треба було вже давно попрощатися". Мені стало не то соромно, не то ніяково, і я сказав, що відпроваджу його аж до мешкання. Я відпровадив його на бічну вулицю Потоцького, де ми ще довго розмовляли.

Так я познайомився з Теофілем Кострубою. За два-три місяці я був частим гостем Коструби. В початках мої візити були короткі, але при кінці 1936 р., коли захворіла його старенька мати-вдовиця, я помагав „Фільові" та приходив пополудні й вартував біля хворої аж до десятої ввечорі, а він лягав дещо відпочити, щоб сидіти цілу ніч. Крім мене помагали йому в тому й інші приятелі. Та не все лягав він відпочивати. Нераз ішли ми до сусідньої кімнати, де тихо розмовляли та насторожившись, слухали, що робить хвора. Одно, що мене пригнічувало в розмовах з ним — це свідомість своєї духової нікчемності в порівнанні з його особою. Були нераз такі моменти, в яких я відчував наглядно, що його духовість і інтелект придавлюють мене цілковито. Часто говорили ми про невідрадне становище українського студента взагалі, а головно історика, на польському університеті, де можна було почути все, лише не виклади з історії України. А говорили ми про все строго об'єктивно. Українознавство, а в тому головно ділянка історії, були для молодої української людини, що одержувала диплом на університеті „Яна Казімєржа", — terra incognita. Треба було тому якось зарадити. Очі усіх нас зверталися на „Філя", як такого, що повинен був знайти якийсь вихід. І дійсно вихід з прикрого становища найшовся. Приходжу одного разу до покійного й довідуюся, що він поробив уже відповідні заходи в цій справі, які швидко увінчалися успіхом. При Науковому Товаристві ім. Шевченка засновано Секцію студентів-істориків. Її члени сходилися щотижня і слухали викладів з історії України наших професорів-істориків. Т. Коструба, який помагав професорам у викладанні головно з ділянки українського середньовіччя, де був незаступимий фахівець, був душею секції. На його пропозицію мені довелося бути секретарем секції, яка проіснувала неофіційно при НТШ від 1936/7 аж до війни. З членів секції студентів-істориків находяться на іміґрації такі її члени: Адам Антонович, Олесь Бережницький, Омелян Пріцак, а з професорів, що викладали, — проф. Микола Андрусяк. Треба підкреслити, що круги НТШ поставилися дуже прихильно до старання Т. Коструби й пішли нам на руку, сповняючи в той спосіб чесно свій громадський обов'язок. В початках 1937 р. покійний ввів мене на засідання Комісії Історії Старої України при НТШ, куди ходили ми від того часу разом.

Теофіль Коструба був також першоклясним організатором наукової праці. Його характер і поведінка супроти других, з рисами дійсного християнина, з'єднувала йому людей, які просто горнулися до нього. Одного дня в другій половині 1936 р. Коструба сказав мені, що має готовий переклад Геродотової „Скитії" й запропонував мені написати до неї вступ на один аркуш друку. Як можна було не прийняти такої пропозиції, коли бажання „бути надрукованим" і то разом з людиною, знаною в українському науковому світі, палило молодого студента. Я написав згаданий вступ, користаючи з цінних завваг Коструби, і в половині 1937 р. праця вийшла друком. Це був перший повний переклад Геродотової „Скитії" українською мовою, якої деякі розділи переложив був давніше М. Грушевський у своїх „Виїмках з джерел" та І. Франко. Покійний мріяв про видання джерел до історії України. Як початок тісї праці хотів видати перші три томи джерел, що мали охоплювати час від античної України до середнєвіччя включно. Працю поділено на три частини. Переклад грецьких і латинських джерел доручено виконати мені, Т. Коструба мав зладити переклад візантійських джерел, О. Пріцак мав перекласти арабських авторів. Перший том, тобто переклад грецьких і латинських авторів готовий і він жде на видавця. А як далеко поступила праця двох інших частей, візантійської й арабської, не знаю, бо пізніші події послабили активність нашої співпраці, а відтак зовсім припинили. Знаю, що вже в часі важкої недуги, коли покійний лежав постійно в ліжку, біля нього на кріслах лежали грубі томи німецького наукового періодика візантиністики.

(Закінчення буде.)

ВСЯ ЦЬОГОРІЧНА ВЕЛИКОДНЯ ПИСАНКА НА ДОПОМОГУ ЗАЛИШЕНЦЯМ!

ГРОМАДЯНСТВО ДІТЕЙ; НАТУРАЛІЗАЦІЯ ІНШИХ СПЕЦІЯЛЬНИХ ГРУП

(Примітка: Це є одинадцята з серії статтей про найважливіші пункти нового закону про імміграцію та натуралізацію. Статті, виготовлені Загальною Радою Громадської Єдности з метою тільки роз'яснити цей закон, але не дискутувати про нього. Докладніші роз'яснення можна знайти в 103 - сторінковій книжці Франка Л. Авербаха „Закон про Імміграцію та Натуралізацію", що її можна набути, приславши 1 дол. 50 центів чеком чи поштовим переказом до Загальної Ради (Комон Каунсіл), 20 Вест 40 вул., Ню Йорк 18, Н. Й.).

Новий закон про імміграцію та натуралізацію залишає, в цілому, ту саму процедуру щодо громадянства дітей і вносить тільки кілька незначних змін в справі їх віку.

Громадянство З'єдинених Держав набувається двома способами: народженням і натуралізацією.

Діти народжені в З'єдинених Державах автоматично стають громадянами З'єдинених Держав. Не робить різниці, чи їх батьки чужинці або живуть у З'єдинених Державах тільки тимчасово. Єдиний виняток в таких випадках — це коли батьки таких дітей, наприклад, посол якоїсь держави, який репрезентує в З'єдинених Державах свою країну.

Деякі діти, роджені поза З'єдиненими Державами, стають також громадянами від народження. Це правда, що, коли батьки є громадянами З'єдинених Держав і одне з них жило у З'єдинених Державах перед народженням дитини. Правда також, коли один з батьків є чужинець, а другий має громадянство З'єдинених Держав і перед народженням дитини жив тут принаймні останніх десять років. В такому випадку дитина мусить приїхати до З'єдинених Держав до того, як їй буде 23 роки і прожити тут п'ять років, щоб набути громадянство.

Посереднє громадянство

Діти роджені поза межами З'єдинених Держав, коли вони не мають права на автоматичне надання їм громадянства, набувають його або через власну натуралізацію або через натуралізацію батьків. Ця остання натуралізація зветься зветься „посередньою натуралізацією". Пізніше для осіб з посередньою натуралізацією іноді постають труднощі довести своє громадянство звичайним способом — метрикою чи паперами про натуралізацію — бо цих паперів така особа не матиме. Тому під час їхньої натуралізації батьки повинні негайно подбати про посвідку „посереднього громадянства для тих дітей, що стають громадянами в наслідок натуралізації батьків. Теж дорослі особи, що мають посереднє громадянство, повинні звернутись по посвідку, щоб довести своє громадянство, бо це часто буває дуже потрібне, наприклад, при вступі на якусь працю тощо.

Якщо один з батьків роджений за кордоном дитини є американський громадянин, а другий — натуралізований чужинець, то дитина набуває громадянство, коли дитина була молодша ві 16 років, дитина стає громадянином, якщо вона була легально допущена до З'єдинених Держав.

Дитина натуралізованих батьків, хоч і роджена за кордоном, стає громадянином, якщо натуралізація батьків відбулась перед тим, як вона дійшла 16 років життя, якщо вона легально прибула до З'єдинених Держав. Якщо один з батьків помер, дитина стає громадянином після натуралізації того з батьків, хто залишився живим, або коли батьки розводяться, то після натуралізації того з батьків, при кому залишається дитина. Таке саме правило існує й для незаконної дитини, яка стає громадянином після натуралізації матері. Громадянство дітей — і інших осіб — що набули його за трохи відмінними правилами, які існували до 25 грудня 1952 року залишається в силі.

Один з батьків має громадянство

Коли один з батьків має громадянство, а другий не має відповідних для того даних, дитина може бути натуралізована на прохання одного з батьків, що має громадянство, якщо дитині менше, ніж 18 років, якщо вона живе в З'єдинених Державах з батьком чи матір'ю, що має громадянство після легального приїзду на постійне перебування. Дитина проходить всі процедури натуралізації, хоч більшість з них не стосується дуже маленьких дітей.

Усиновлені діти

Дитина до 18 років, усиновлена американським громадянином, може бути натуралізована на прохання батьків, якщо була усиновлена до 16-ти літнього віку, якщо вона легально прибула до З'єдинених Держав — жила в З'єдинених Державах два роки.

Колишні громадяни

Деякі полегшення існують для колишніх громадян, що хочуть повернути своє громадянство. Для осіб, що стратили своє громадянство, служачи в арміях держав, що боролись в Другій Світовій війні по боці З'єдинених Держав, термін проживання, потрібний для натуралізації, не має значення. Такі колишні громадяни можуть бути натуралізовані, навіть якщо стояло питання про їх депортацію. Те саме стосується й до жінок, які втратили громадянство, одружившись з чужинцем. Жінка, американська громадянка з народження, що одружилась з чужинцем перед 22 вересня 1922 року, має тільки присягнути перед дипломатичним або консулярним офіцером за кордоном, чи перед натуралізаційним судом в З'єдинених Державах, щоб дістати назад громадянство.

Чужинці, службовці культів в дозволених організаціях у З'єдинених Державах підлягають спеціяльним правилам для натуралізації. Якщо вони легально прибули сюди і прожили тут один рік, кожна тимчасова відсутність за кордон не перериває їх терміну, потрібного для натуралізації, якщо вони зможуть довести, що їх відсутність була пов'язана з виконанням пастирських чи місіонарських обов'язків.

Загальна Рада

ЗУСТРІЧ УКРАЇНСЬКИХ І НІМЕЦЬКИХ ПСИХОЛОГІВ

До найважливіших завдань української науки на еміграції належить, м. ін., нав'язування наукових контактів з чужонаціональними вченими, інформування їх про досягнення української науки в поодиноких ділянках, добування признання для нашої наукової праці, тощо. До здійснення накреслених цілей веде участь українських науковців у інтернаціональних конгресах, а передусім улаштування спільних наукових зустрічей і конференцій.

Першу цього роду зустріч, закроєну на поважну скалю, зорганізував **Психологічний Інститут Українського Вільного Університету.** Зустріч була з німецькими психологами, а саме з найсильнішою краєвою групою (баварською) Професійної Спілки Німецьких Психологів, що її осідок знаходиться в місці осідку УВУ. Зустріч відбулася 7. і 8. III. 1953 р. у Мюнхені. З українського боку виступило зі самостійними науковими доповідями 5, а з німецького 3 прелеґентів. Поодинокі доповіді тривали пересічно по 45 хвилин.

Наукову конференцію можна б розглядати не тільки як наукове досягнення, але теж як один з виявів сучасної „психологічної війни". Річ у тому, що провідною думкою зустрічі було таке актуальне питання, як **„Протиставлення Сходу й Заходу в світлі психології".** Коли обидві гемісфери", переділені „залізною заслоною" числяться сьогодні з можливістю III. світової війни, то важлива роля в цій війні припаде **психологічним дослідам, а зокрема дослідженню психології народів.** Воєнна стратегія буде мусіти покористуватися психічними протилежностями „людини заходу" й „людини сходу". Це дозволить нерідко скріпити внутрішню спаяність союзників, а рівночасно послаблювати відпорність ворога шляхом поглиблювання всіх його внутрішніх суперечностей. Тому важливо вже тепер заняття питаннями, які самє психічні питоменності Заходу й Сходу, що саме лучить народи й що їх розділяє, які народи можна причислити до Заходу, а які до Сходу, де біжить границя між Заходом і Сходом, тощо. Це все в майбутньому дозволить скріпити фронт народів психічно однорідних чи споріднених і розхитувати відпорність більшу народів, насильно приневолених стояти спільно в одному ряді.

Це незаперечно цінно, що саме український світ виявив ініціятиву в зорганізуванні подібної зустрічі і зумів зацікавити нею представників німецької науки; як відомо, — німецька психологія стоїть на дуже високому рівні і до голосу німецьких науковців прислуховується пильно цілий науковий світ. Помисл конференції вийшов від доцента УВУ і секретаря ЕВ НТШ д-ра В. Янева, який мав спеціяльні дані, що організувати таку зустріч, як довголітній член Професійної Спілки Німецьких Психологів, що принимав участь в усіх післявоєнних наукових конгресах німецьких психологів, що приймав участь вже 5). З німецького боку організацією займався д-р Л. Цайзе, голова баварської групи німецьких психологів і колишній голова цілої Проф. Спілки. Програма була так побудована, що передбачено три пари доповідей, які себе доповнювали: одним доповідачем був українець, другим німець. Крім основних „пар", виступило ще двох українських прелеґентів з додатковими доповідями на теми, спеціяльно інтересні з погляду української науки. Тло для цілої конференції дав **ректор УВУ проф. д-р І. Мірчук, який при відкритті конференції накреслив в науковій доповіді „Культурну й історичну ролю України, як посередника між Сходом і Заходом".**

З українського боку на конференції доповідали, крім проф. Мірчука й доц. Янева: проф. д-р О. Кульчицький, д-р Е. Смалько, та проф. Г. Ващенко.

Дискусію керував проф. д-р І. Мірчук. Передбачений програмою другий керівник дискусії проф. д-р П. Лерш (один з найвидніших сучасних німецьких психологів) не міг приняти участи в конференції з причин перестуди.

В конференції, про яку повідомляли окремі друковані програми, приняло разом участь **приблизно 100 осіб** (по половині українці й німці). На конференцію прийшло письмове привітання від баварського прем'єр-міністра. Про вислідки праць конференції принесло інформацію баварське радіо.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Міннеаполіс, Мін.

Відзначили Проголошення Самостійности Карпатської України.

Заходами Карпатської Парафії Св. Миколая та при активній участі громадських організацій і церковних парафій міста Міннеаполіс, в неділю 15-го березня ц. р. в залі Св. Боніфація, відбулася святочна академія, присвячена 14-тій річниці проголошення самостійности Карпатської України.

Започатковано академію американським гимном, що його виконала п-і Л. Перчишин (сольо-спів) при фортепіяновому супроводі п-і Н. Пащенко.

Вступне слово виголосив настоятель Карпатської Парафії Св. Миколая о. М. Антохій.

Доповідь в укр. мові про зрив Карпатської України виголосив п. С. Кротюк, в анг. мові п. А. Амерслав. Обидві доповіді були змістовні тому, що поряд боротьби Карпатської України за свою незалежність, торкалися питань міжнародного становища перед і по другій світовій війні, та висвітлювали історію, географію, політичний розвиток і т. д., Карпатської України. Особливо доповідь п. А. Амерслава, який за допомогою історичних даних не тільки українських, а й англійських, а саме за „Енциклопедію Брітаніка", історично виявив походження слова „рутеніи-русин", яким ще й до цього часу називає себе, як сказав доповідач, велика частина малосвідомих моїх земляків, що виїхали з краю перед та по першій світовій війні".

З досить цікавими спогадами про боротьбу карпатських українців за свою незалежність поділився з присутніми о. Біляк, настоятель парафії Св. Михаїла Архистратига.

В художній частині вечора взяли участь кращі мистецькі сили Міннеаполісу.

Збірний хор під керівництвом п. Д. Петрівського виконав: „Ой у полі жита много" народня пісня, гар. Д. Петрівського. „Під Бескидом красним..." — слова президента Карпатської України о. д-ра А. Волошина, гарм. Д. Петрівського та „Марш Карпатських Січовиків", — Я. Славутича, музика Г. Китастого.

З деклямаціями виступали: п. Т. Шиян, що продеклямував „На зелених горах" О. Олеся, п-а О. Смовська „Для всіх Ти мертва і смішна" О. Олеся та П. Назарівський „Князь Лаборець" М. Підгірянки.

З сольо-співами виступали: п. О. Сагуленко, що виконав „І не питай мене" — муз. Січинського та „Думка" — муз. Степового.

П-і В. Миколаєнко виконала „Цвітка дрібная" — муз. Майцюка та „Нічка лукавая" — муз. Лопатинського.

Однією з найкращих точок програми був виступ солістки Київської опери, що недавно прибула до Міннеаполісу з Парижу, п-ні Олександри Мухиної - Кей, що по-мистецьки виконала: „Ой три шляхи широкії" — Т. Шевченка, муз. Степового, „Сон" — „Зелений гай пахуче поле" — П. Грабовського, муз. Лопатинського та „Пролісни" — Л. Українки, муз. Шеґоля. Своїм прекрасним сопраном солістка зачарувала присутніх, зворушуючи їх до сліз і вони бурею оплесків викликали її на сцену. Але на превеликий жаль, через хворобу, солістка бажання присутніх не задоволила. В особі п-і О. Мухиної - Кей українська громада Міннеаполісу придбала другу по величині, після О. Мартиненка, солістка Київської опери, що постійно живе в Міннеаполісі, не абияку мистецьку силу. Надіємось, що солістка візьме в майбутньому активну участь у всіх громадських імпрезах та академіях, як то було в Парижі.

Фортепіяновий супровід був п-і Н. Пащенко та п-и Ж. Борецької.

Академію закінчено співом національного гимну „Ще не вмерла Україна".

І. Г.

Балтімор, Мд.

Участь в грецькій імпреві.

Праця і труд все перетруть.

До прибуття нової іміграції проросійськи настроєна велика грецька колонія в Балтіморі, завдяки наполегливій праці духівництва **УАПЦ,** виявила живе зайтересування українським питанням.

І в дні цього національного свята спомину про відродження Грецької Держави, яке відбулось в неділю 22 березня б. р., згадана колонія запросила на урочисту Службу Божу представників від українського духівництва і мирян.

Службу Божу в тім дні відправляли: настоятель грецької церкви Архимандрит Василій Агладас з Протоєреєм Василієм Булавкою, з виголосами в грецькій і українській мовах.

На Службі Божій присутнім був Мерилендський губернатор Меск - Келден й представництва від інших народів.

В. Б.

Манчестер, Н. Г.

Коляда.

В цьому році наша „Коляда" в Манчестері дала 127 долярів. Для збирання „Коляди" організуване при тутешньому Відділі УКК Ініціятивний Комітет. Працювали по збору „Коляди": Василь Максимець, Павло Гащишин, Михайло Семенко, Іван Тимчишин та М. Шуфлят. Громатяни радо жертвували на залишенців. Список їх подано до Народного Фонду. На окреме признання заслуговує п. Василь Максимець, бо він власною машиною безкоштовно возив колядників від хати до хати.

П. Максимець уже старший чоловік, але ніколи не відмовляється дати до розпорядимости своє авто, коли того потребує якась громадська організація.

С. Т.

Книжка й часопис — найнеобхідніші речі в домі культурної родини.

НАДСИЛАЙТЕ МАТЕРІЯЛИ ДО ЮВІЛЕЙНОГО АЛЬМАНАХУ У. Н. СОЮЗУ

У зв'язку 60-літнім ювілеєм Українського Народного Союзу, що припадає в 1954-тому році, Редакція „Свободи" вже почала підготовку до видання великого Ювілейного Альманаху У. Н. Союзу, що має появитися в другій половині цього року. Альманах матиме три головні частини, в яких будуть зібрані та подані основні матеріяли й інформації про: 1. Український Народний Союз, з доповненні до надрукованих вже матеріялів; 2. Українську спільноту в Америці; 3. Українців в усіх інших країнах та на всіх інших континентах вільного світу. В цілості Альманах повинен вміщувати основні інформації про українців. Їх історію і розвиток, їх стан посідання та їх суспільно - громадське життя, їх творчість та їх вклад у скарбницю вселюдського прогресу та зокрема про їх працю для визволення України в цій та інших країнах вільного світу.

Щоб могти зібрати й належно приготовити ввесь цей матеріял, звертаємось цією дорогою насамперед до членства У. Н. Союзу, зокрема до голов, секретарів і Управ поодиноких відділів, звертаємось до старих піонерів Союзової організації та Союзового життя, щоб вони завдали собі труду й для історії зібрали та переслали нам до опублікування все те, що вони знають про творення, розвиток і теперішній стан поодиноких Союзових відділів, зокрема про їх ролю в нашому загальному громадському житті.

Рівночасно звертаємось до всіх наших провідних громадян, активних членів численних наших центральних і місцевих установ, організацій і товариств та прохаємо їх надсилати всі можливі тільки інформації про місцеве українське життя.

Окремо звертаємось до представників українських національних спільнот в усіх інших вільних країнах та на всіх інших континентах вільного світу, де тільки перебувають українці, щоб надсилали матеріяли про ці українські спільноти.

В усіх випадках було б побажано, щоб були подані: 1) Коротка історія спільноти, громади чи установи; 2) Теперішній її стан, включно з відповідними статистичними даними, якщо це можливо, кількість членів, майном, працею і т. п.; 3) Коротка характеристика. Дуже побажані теж короткі репортажі, спомини та образки і описи з місцевого життя-буття, як теж фотосвітлини з минулого і сучасного. Використані й невикористані матеріяли будуть, на бажання, з подякою повернені.

Зокрема звертаємось до наших журналістів, письменників та всіх інших людей доброї волі з гарячим проханням, щоб надсиланням матеріялів допомогли нам в цьому задуманому ділі. Імена усіх тих, які надішлють матеріяли, будуть з вдячністю відмічені в книзі.

Ювілейний Альманах У. Н. Союзу мав би бути своєрідною „Книгою Буття" української національної спільноти поза залізною заслоною в усіх країнах вільного світу, й його можна приготовити тільки при максимальній співпраці всього нашого загалу. Про значення такого видання для сучасности і майбутности не приходиться говорити, бо воно наявне. Тому прохаємо і закликаємо: надсилайте матеріяли!

Матеріяли надсилати на адресу Редакції „Свободи": „Svoboda", P. O. Box 346, Jersey City, N. J. із зазначенням: Ювілейний Альманах. Термін надсилання матеріялів — найпізніше до кінця червня цього року.

Редакція „Свободи".

З Листів до Редакції

В „Свободі" з 18 березня ц. р., в звіті про шкільний з'їзд в Ню Йорку подано, що мене вибрано до Шкільної Ради. Заявляю, що на з'їзді я не був, нікому не давав апробати до мойого вибору і не можу брати участи в праці проєктованої Шкільної Ради, яку створено без участи найважливішої установи, що була ініціятором усіх курсів українознавства і веде їх досі, а саме товариства „Учительська Громада", що має своє централю в тім же Ню Йорку, де відбувався шкільний з'їзд.

Д-р Маркіян Терлецький.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

КАРДИНАЛ — ЧЛЕН РОБІТНИЧОЇ ЮНІЇ

Ню Йорк. — Кардинал Спелман вбив пропам'ятний сворінь у сталевий стовп при побудові нового будинку, високого на 23 поверхи, що саме тепер будується при Медісон Евеню й 51 вулиці, під доглядом відділу 40 Міжнародної Юнії Будівельних Сталевих Робітників, приналежного до Американської Федерації Праці. Це була проба для нього, як почесного члена цієї юнії, до якої його прийняли ще передтим. Після цієї праці, Джек М. Саймон, один із власників будинку, подарував кардиналові золотий сворінь, зроблений на подобу того, який кардинал вбив у стовп.

Люди в шовках і люди в лахмітті

(Закінчення зі ст. 2)

Але було б не зовсім правдиво, коли б ми визнали систему господарювання, що панує в московській імперії капіталізмом. Адже за капіталістичної системи, яка, до слова сказати, нині в чистому вигляді ніде не існує, а обмежується державним втручанням, як робітник так і інтелектуальний робітник, не згадуючи вже про селянина-фармера, є абсолютно вільні в розпорядженні своєю власною особою. Ніхто не може примусити робітника працювати, коли він не бажає. Інша справа у совєтів, робітник не має права самовільно залишати працю, а навіть за спізнення на працю більше як на 30 хвилин карається тюрмою. (Запізнення на працю через таке перешкоди як трамвай не виправдуючі). Колгоспник-селянин, який виробить менше як 80 трудоднів на рік, — згідно закону від 27 травня 1939 року виключається з колгоспу, замикається в тюрму й висилається в далекі краї з родиною.

Отже у совєтів немає вільної людини. Але це і не кріпак, бо за кріпацтва селянин обов'язаний був працювати на пана ½ тижня, або 4 дні на тиждень, а решту днів міг працювати на своїй землі для себе, а нині у селянина в Совєтах відібрано всю землю і він мусить працювати тільки на владу. В московській імперії є система державного капіталізму в первісній її формі. За рабської системи господар, коли раб не хотів працювати, або зле працював, карав такого раба, а навіть знищував зовсім його, але знищував не гуртом всіх рабів, а тільки окремих осіб. За московсько-совєтської окупації в Україні в 1933 році за уперте небажання наших селян вступати до колгоспів і працювати за наказом московського диктатора ката Сталіна знищено через штучно утворений голод багато мільйонів людей.

Але що ж далі?

Скільки не морили б голодом людину, але вона не відвикне їсти. Так і позбавлена волі людина не може не бажати волі; вона завжди вичікуватиме слушного часу, щоб скинути з себе ганебну неволю.

Чи Ви є вже членом Українського Народного Союзу? Якщо ні, то пам'ятайте, що Вам не можливо обійтись без забезпечення, а найкраще і найвигідніше забезпечення дасть Вам Український Народний Союз!

АМЕРИКАНСЬКИЙ РЕАЛІЗМ

Коли ми ще перебували в українських ДП таборах в Німеччині, коли наші земляки почали переселюватися до різних країн Західної Півкулі, тоді почали писати про нове життя - буття на сторінках преси, як також в листах.

Писали різно. Писали з Бельгії: — „. . . страшно жити, часто обвалюється земля та душить наших людей. Треба тікати". Писали з Франції: „. . . багато працюємо та скупо живемо. Все тут дорого!" Писали з Англії: „Все б нічого, так собі, але повітря дихати, на цьому Великому Острові, не дає!" Писали з Параґваю: „Праліс і безкультур'я! Удави залазять до хати і непокоять людей!" Писали з Бразілії: „Ще непочатий до життя край! Мавпи кидають камінцями з дерев, крокодили чатують на людину!" Писали з Венесуелі: „Спека і духота та дикуни нас оточують!" Писали з Арґентіни: „Примітивне й тяжке життя!" Писали з Канади: „Канада це другий Сибір. Важко на лісорозробках!" Писали з Австралії: „Пустельно. Некультурно та заливають дощі!"

Але найбільше писали з Америки, що: „Це країна мільйонерів, що в поході за доляром не зупиняється ні перед чим. Що там всі спішать розбагатіти та працюють нарівні з машинами, що там людина це — машина, що на ходу все робить. Там ситий голодного не розуміє! Туди потрібні: молодість, здоров'я й сила!"

Отже начитавшись про Америку робилося страшно! Люди роз'їзджалися. Взавши собі, з дружиною, за гасло: „Як вовка боятись, то в ліс не ходити", ми рішили постукати до дверей велетенської статуї, що на океані високо держить смолоскип Свободи. Але мені стукнуло під шістесят та дружині 57 років! Кому потрібні такі роботяги? Проте обізвався старий, знаний по СВУ у Відні, побратим — „сірожупанник" старшина Армії УНР Павло Дубрівний, старий емігрант, лектор УТГІ в Подебрадах, що вспів опинитися за океаном та вислав нам ашуранс на роботу в огородній фармі. В 1950 році, на кораблі „Ген. Гаррі Тойлер", ми переїхали Велику Воду, та оминувши огородню фарму, вже на другий день працювали у Військовій Академії м. Вейну, округи Валлей Фордж.

Важко було на початку добратися за 15 миль до Филаделфії. Часто блудили в лабіринті підземок, не попадали на трамвай, тралейбус, або на ту чи іншу вулицю, а тоді, щоб не блудити брали таксі. Часто допомагали нам добродушні, блакитнозорі американці, всякого віку, що водилився з нами цілими годинами, аби спрямувати на правдиву дорогу.

Минав 1951 рік! При Академії зібралось зверх п'ятдесяти осіб з усіх Соборних Земель, працювали тут фізичними робітниками, а серед них: о. К. Даниленко-Данилевський, агроном Сем. Чалишів, інж. Як. Танцюра, інж. Ів. Гнойовий, проф. Ол. Рожновський, проф. Іван Іщук, правник Рибалка, педагог В. Возний, інж. В. Котик, мовник проф. Мих. Лотоцький, інж. Павло Дубрівний, сотник Армії УНР Константин Масалітин та ще багато інших інтелектуалів. Організували парафію УАПЦ. Богослуження суперінтендент академії дозволив відбувати у військовій каплиці. Відкрили курси англійської мови. В дні національних свят відбувалися: реферати, доповіді, як також літературно - музично - вокальні продукції. Під Різдво 1951 року українці впорядкували Свят-Вечер, про який надрукувала та помістила фото найбільша Филаделфійська газета „Інгуірер" за 7 січня 1951 р. Дописували самі до українських та американських газет. Як, наприклад,: „Про екскурсію до Парку Вашинґтона" — о. К. Данилевського, що була поміщена в газеті: „Субурбан та Вейнський Час", від 29. 6. 1951 р. ч. 48. Отже українці скоро зорієнтувалися та влилися в річище американського життя.

Але стався нещасний випадок. У центрі м. Вейну, несподівано, наскочило авто та кинуло з великою силою мене і дружину на брук. Що з нами було ми нічого не знаємо. Очуняли на твердих шпитальних столах, де над нами поралися лікарі. Шпитальний духовник висповідав нас. Біля нас уже стояли представники з Академії п. Рейнер і п. Денрі, це американські сторожили, що серед ночі, прийшли довідатися про нашу долю. З ними також прибули дяк Василь Мочернюк та військовик Михайло Гойдачук. Цілу ніч без відходу ні на хвилину, нас доглядала лікарська обслуга. Вже в наступному числі газети „Субурбан-Вейнський Час" надрукував відозву Червоного Хреста — до жертводавців крови для двох потерпілих скитальців. Там же вміщено фото о. К. Даниленка.

Ми пролежали в шпиталі Брин Мор, я і дружина Марина Даниленко разом 156 днів! За цей час ми вилікувалися, набралися сили. Світлі, просторі, чисті кімнати. Щодня втирання. Щодня мінялася білизна. Три рази на день кальорійні харчі за індивідуальним приписом, переважно, веґетаріянського характеру, та ще сиропи, води, та різні корисні напої, овочеві соки та овочі. Щодня лікарська комісія, на чолі з головним лікарем Паукером, обходили всіх хворих. Медичні сестри були дуже уважні й чемні до хворих.

Ось тут відчувалась людяність, турботи за живою людиною та справжній демократизм, що зветься американським реалізмом. Тому чутки про те, що коли в Америці захворієш і не матимеш грошей то пропадеш, як собака під тином не підходить до американської практики життя.

За час лікування ми, зужили аж 7 літрів крови, — якби її купити то на це треба було б затратити не одну тисячу долярів. Крім цього за 156 днів лікування в шпиталі витрачено на нас 1,596 долярів. Кров дали нам жертводавці, а витрати за лікування поковнив „Червоний Хрест".

На протязі нашого лежання в шпиталі нас бездомних і чужих, крім українців, згадали та відвідували американські громадяни.

По виході зі шпиталю обидва рази приїздила за нами своїм автом старенька пані М. та привозила в дар нову білизну, одяг, взуття.

Мене послали, на два тижні, до Будинку Відпочинку в Донвуд. Це був розкішний двірець - санаторій з колонадами. Чудові, мебльовані, затишні, в ліс, кімнати. Білосніжні ліжка. Свіжі, смачні харчі. А до цього велика книгозбірня, різні газети, журнали, література, клявіятурна музика, телевізор, картини. Прогулька в лісі. І всюди на дворі і в кімнатах квіти. І цей санаторій за пів місяця коштував усього 20 долярів. Аж не віриться самому, коли пишу оці стрічки.

Із санаторії я повернувся до Академії та пішов на працю — мити посуд в шпиталі при Академії. Одного разу, коли я після праці шкандибав до гуртожитку-осібняку в лісі, мене побачив суперінтендент Академії. А на другий день мені заявили: „Генерал Академії Бакер, дав вам трьох місячний відпуск на літо. Сказав дихати свіжим, лісовим повітрям, вигріватися на сонці, купатися, та набувати здоров'я. Ви будете жити на всьому готовому — безкоштовно!"

Так я відпочивав усе літо на воді, на сонці, серед квітів, малин та різних лісових ягід і плодів земних. А тоді призначили мене убіральником невеличкого робочого гуртожитку на 20-30 осіб, тут же поблизу, де ми живемо. А дружина прасує для кадетів білизну. Робота посильна. Маємо гарну мебльовану, світлу кімнату, ванну, душ, телефон, телевізор та ін. послуги. Дістаємо тричі на день харчі; щотижня міняють нам постіль, перуть і прасують білизну та ще виплачують по 80 долярів на місяць кожному, — після різних відрахунків, одержуємо готівкою на двох 135 долярів і 30 центів, виписуємо до 40-ка різних газет і журналів.

В Америці, в поході за доляром, ніхто нікого не зтоптує. Бо кожний працює за віком та своїми здібностями і талантами; та харчується, зодягається за потребами й особистою естетикою. Тут немає тинів та ніхто не гине з голоду. Тут наше українське прислів'я: „Ситий голодного не розуміє", зовсім не підходить, бо тут немає голодних та всі ситі, хіба що не працює. Тут все є і всього багато, всі живуть у достатках та найціннішим капіталом є праця фізична. Тому всі працюють і всі мають: будинки, авта, холодильники, телевізори. Тай наш брат новий еміґрант за три роки все те подбав. А коли й не придбав то має на книжці в банку готівку.

Тут не страшна старість, бо є передбачені законом на старість пенсії. Досить людині до 65-ти років попрацювати фізично тільки 18 місяців, як вона вже дістає персональну пенсію в 45 - 60 - 80 долярів місячно, в залежності від терміну праці та висоти заробітку. Половину цього одержує дружина. Тут опікуються не голою сталінською аґіткою: „Старікам почот", а живими ділами і довершеними фактами.

Тут є „АКМА" — споживча крамниця, що уявляє собою вічне літо! Окрім сили силенної всяких споживчих продуктів тут на протязі року ви дістаєте свіжі овочі, рибу, ікру, раки, кавуни, дині — всього цього не перелічити!

І в цьому полягає суть Американського реалізму!

О. К. Даниленко-Данилевський.

КУРСИ УКРАЇНСЬКОЇ І СЛОВЯНСЬКИХ МОВ В УНІВЕРСИТЕТІ МАНІТОБИ

В місяці березні б. р. закінчилися курси української мови в Вечірньому Інституті Манітобського Університету, що відбувалися поруч із аналогічними курсами російської і польської мов, під керуванням професорів Я. Рудницького і Ю. Мулика-Луцика. Українських курсів було 2: нижчий і вищий: всіх учасників було 40. Так само були два російські курси — нижчий і вищий — із загальною кількістю 20 студентів. Польської мови був тільки один курс — із 7-ми учасниками. Разом усіх учасників було 67.

В Літній Школі Манітобського Університету, яка триватиме в липні й серпні б. р., передбачені 2 курси української і 2 курси російської мов.

За інформаціями звертатися до Реґістрара Манітобського Університету.

ВСЯЧИНА

Королівські відвідини після 35 років.

80-річний норвезький король Гакон VII. відвідав шведську королівську родину після 35 років. Остання королівська візита в Штокгольмі була 1918 року. „І як їм не нудилося такий довгий час?", — можна б подумати, після прочитання цієї новинки.

Скільки амуніції вистріляли в Кореї.

У зв'язку з дискусією над тим, чи був брак амуніції в Корейській війні, шеф штабу армії генерал Дж. Лотон Коллінс подав до відома Сенатської Військової Комісії, що в Кореї від початку війни до кінця грудня 1952 року вистріляли: 1,800,000 „равндів" дрібної амуніції (один равнд має 20 набоїв), 600,000 тон 105-міліметрових набоїв, 300,000 тон 155-мм. набоїв, 75,000 тон амуніції до 8-цалевих гармат та по кількадесять тисяч тон набоїв до інших, менших гармат. Військові фахівці можуть рішати, чи в Кореї було чим стріляти, чи ні.

„Об'єднана" Німеччина.

В місцевості Ґосляр в Західній Німеччині росла собі над совєтським кордоном сосна. Але вона, мабуть, не знала, що тепер Німеччина поділена на чотири зони, і, падаючи під час вітру, впала на совєтський бік. До вершка цієї сосни прибігли зараз вісім совєтських поліцистів, а коло її пня стали вісім західнонімецьких прикордонників. Виник дипломатичний спір за те, кому належить це дерево. Вирішили це непорозуміння згідно з Соломонівським судом. Принесли пилу і розрізали дерево в тому місці, куди проходила кордонна лінія. Східні німці взяли вершок, а західні пеньок. Часописи не подають, як німці поділилися чатинням із цієї сосни.

Серце не діяло 50 хвилин.

В шпиталі в Филаделфії оперували 30 - річну жінку Ровз Ґейл, і під час операції перестало битися її серце, і не діяло 50 мінут. Лікарі негайно почали масувати серце пацієнтки, та одночасно дали їй іньєкції, щоб відновити природний ритм серця. Також при допомозі електрики побуджували серце до життя. Після 25 мінут лікарі були вже втратили надію на врятування життя хворій, але продовжували свої заходи. Після 50 мінут серце пані Ґейл почало звільна битися і згодом прийшло до нормального стану.

Домагаються від Фарука $1,246,000.

Єгипетський уряд вніс до суду скаргу на бувшого свого короля Фарука, в якій домагається звороту $1,246,000, які він присвоїв собі, хоч ці гроші призначені були на добродійні цілі.

Таємний підводний човен коло берегів Півд. Африки.

Літунство Південної Африки шукає за таємним підводним човном, яке появилося біля побережжя провінції Наталю. Це літунство не мало жадних інформацій про те, щоб якебудь судно держав, що належать до Північно Атлантійського Оборонного Союзу, плавало на цих водах.

НІМЦІ ВІДНОВЛЯЮТЬ ПРАЦЮ ДЛЯ ПОШИРЕННЯ СВОЄЇ КУЛЬТУРИ

Бонн, Німеччина. — Західно-німецький уряд відновив працю для поширювання своєї культури закордонами своєї країни. На цю ціль визначили 600,000 нім. марок ($142,000), і з цієї суми видаватимуть підмоги для німецьких учителів, які вчитимуть німецької мови в чужих країнах, а також підмоги тим чужинним приватним школам, які введуть у себе німецьку мову як предмет навчання. Ця скромна програма різниться від шумної пропаґанди, яку вела Німеччина під час панування націзму. Д-р Рудольф Салат, голова Відділу Культури, заявив, що його відділ дбатиме не тільки про плекання німецької культури закордоном, але і навпаки, щоб відомості про культури інших народів поширювати в Німеччині.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. — Подається до відома членам Бр. св. Василія, від. 168, що місячний мітинґ, котрий мав відбутися 5 квітня, з причини Великодня, відложено на неділю, 12. квітня, о год. 2. по полудні, де звичайно. Взивається членів прийти на означений час і поплатити місячні вкладки. Також є інші важні справи до вирішення. — Г. Бабин, секр.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ И ГАЗЕТИ, БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ, А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА!

Загроза недостачі вчительських сил

Вашинґтон. — Сара К. Калдвел, голова Краєвого Виховного Товариства, сказала на підвечірку, влаштованім для представниць жіночих організацій, що справжня небезпека для виховання не прийде від комунізму, а від слабо підготованих учительських сил. На підставі даних, призбираних товариством, пані Калдвел оцінює, що в Америці бракує найменше 160,000 учительських сил, які мали б зайнятись навчанням нового доросту дітвори, що прийде до шкіл. Серед того числа треба взяти до уваги 60,000 учителів, які не мають потрібного вишколу і мусять його доповнити, а 60,000 таких, що відходять кожного року.

Посмертні Згадки

МИКОЛА МИХАЛИШИН, довголітний член і бувший касієр Бр. св. Михаїла, від. 147 У. Н. Союзу в Алентавн, Па., помер 18. березня 1953 в 62. р. життя. Походив зі села Ляшки-Завязані, пов. Рудки, Україна. Полишив у смутку дружину, сина Михаїла і дочки Анну й Євгенію. Покійний був активним громадянином та жертвував завжди на різні народні цілі. Похорон відбувся з погребового заведення до церкви Пр. Діви Марії при участи родини, членів та знайомих на парафіяльний цвинтар у Фулертон, Па. — В. И. П.!

Г. Білецький, заст. секр. і касієр від. 147.

ОЛЕКСА ЛЮБАС, бувший предсідник та організатор від. 106 У. Н. Союзу в Шікаґо, помер 7. березня на удар серця, в Шікаґо, Ілл., проживши 64 роки. Покійний родився в селі Тимці, пов. Любачів, Зах. Україна. Прибув до ЗДА 1913 р., а в члени УНС вступив 1930 р. Був активним громадянином і ніколи не жалував часу і труду для праці для Союзової чи народньої справи. На українські народні цілі жертвував завжди більші суми. Покійний полишив в глибокому смутку жену Марію, синів Михаїла й Олексу, замужні дочки Марію і Катерину, та 8 внуків, що є членами УНС. Полишив також брата Василя та сестру Анну з їх родинами. Похорон відбувся в середу, 11. березня, з погребового заведення до церкви св. О. Николая, при участи родини, кревних, знайомих та членів відділу, а відтак на український цвинтар св. О. Николая на Гіґґінс Ровд і Дисплейн Ривер. — В. И. П.!

Г. Дацьків, секр.

ХАРИТОН САЛАТА, довголітний член і касієр від. 122 У. Н. Союзу в Тавнтон, Масс., помер на удар серця 7. березня 1953. Покійний походив зі села Медвин, Київської Губ., Україна. Був активним у громадській праці. Похорон відбувся 10. березня з похоронного заведення на цвинтар Мейфлавер. — В. И. П.!

К. Сідзінський, секр.

МИХАЇЛ ІВАНІЦЬКИЙ, член від. 383 У. Н. Союзу, помер у Бріджпорт, Конн. Покійний родився у селі Стефкова, пов. Лісько. До відділу 383 УНС вступив 1934 р. Полишив у смутку жену Катерину, сина Івана, 5 дочок і 6 внуків. Похорон відбувся 28. березня до церкви св. Петра і Павла, а відтак на катол. цвинтар св. Петра і Павла. — В. И. П.!

І. Ґрозінський, секр.

Отсим ділимося сумною вісткою з нашими приятелями та знайомими, що наш найдорожчий Муж, Батько та Дідусь

ІВАН КУЛІШ

упокоївся в Бозі, по довгій та тяжкій недузі, 27 березня 1953 р., в Меріден, Конн. Похорон відбувся 30 березня в Ню Гейвен, Конн.

Горем прибиті:

Дружина; дочка Галина, зам. Хома; зять Платон Хома, та внучки Ліда і Ігор.

ТАРЗАН, ч. 3039. Готовий до скоку.

„Там можуть бути інші вартівники в середині дому, бвана", шептала Мюза, „а ключ в середині".

„Ми мусимо мати той ключ, ричав Тарзан. „Чекайте тут. Я зараз його присвою".

Тихо і крадькома як пантера Шіта, підкрадався Тарзан до арабів.

